Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

3. juuni 2021 *

Eelotsusetaotlus – Määrus (EL) nr 952/2013 – Liidu tolliseadustik – Artikli 22 lõike 6 esimene lõik koostoimes artikliga 29 – Põhjendustest teatamine asjaomasele isikule enne sellise otsuse tegemist, mis võib teda negatiivselt mõjutada – Artikli 103 lõige 1 ja artikli 103 lõike 3 punkt b – Tollivõla aegumine – Tollivõlast teatamise tähtaeg – Tähtaja peatumine – Artikli 124 lõike 1 punkt a – Tollivõla lõppemine aegumise tõttu – Peatamise aluseid reguleeriva sätte ajaline kohaldamine – Õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõte

Kohtuasjas C-39/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) 24. jaanuari 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. jaanuaril 2020, menetluses

Staatssecretaris van Finaciën

versus

Jumbocarry Trading GmbH,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud M. Ilešič (ettekandja), E. Juhász, C. Lycourgos ja I. Jarukaitis,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Jumbocarry Trading GmbH, esindajad: *belastingadviseurs* C. H. Bouwmeester ja E. M. Van Doornik,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja J. M. Hoogveld,

– Euroopa Parlament, esindajad: R. van de Westelaken ja M. Peternel,

– Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Sikora-Kalėda ja S. Emmerechts,

– Euroopa Komisjon, esindajad: W. Roels ja F. Clotuche-Duvieusart,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

olles 11. veebruari 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT 2013, L 269, lk 1; parandus ELT 2013, L 287, lk 90; edaspidi „liidu tolliseadustik"), artikli 103 lõike 3 punkti b ja artikli 124 lõike 1 punkti a tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Staatssecretaris van Financiën (rahanduse riigisekretär, Madalmaad) ja Jumbocarry Trading GmbH (edaspidi „Jumbocarry") vahelises kohtuvaidluses tollimaksude tasumiseks tehtud maksuotsuse üle, mis puudutab Euroopa Liitu imporditud kaubapartiid, mille puhul on selgunud, et sellele ei saa kohaldada tollimaksu 0% soodusmäära.

Õiguslik raamistik

Ühenduse tolliseadustik

3 Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2700/2000 (EÜT 2000, L 311, lk 17; ELT eriväljaanne 02/10, lk 239) (edaspidi „ühenduse tolliseadustik"), artikkel 221 sätestas:

„1. Niipea kui arvestuskanne on tehtud, teatatakse võlgnikule tollimaksu summa vastava korra kohaselt.

[…]

3. Võlgnikule ei teatata tollimaksu summat pärast seda, kui tollivõla tekkimise kuupäevast on möödunud kolm aastat. See ajavahemik katkestatakse artikli 243 kohase kaebuse esitamise hetkest kaebuse menetlemise ajaks."

4 Nimetatud seadustiku artikli 243 lõike 1 esimene lõik sätestas:

„Igal isikul on õigus esitada kaebusi tolli otsuste peale, mis on seotud tollieeskirjade rakendamisega ja puudutavad kõnealust isikut otseselt ja isiklikult."

Liidu tolliseadustik

5 Liidu tolliseadustikuga, mis jõustus selle artikli 287 kohaselt 30. oktoobril 2013, tunnistati ühenduse tolliseadustik kehtetuks. Suurt osa selle sätetest, eelkõige artikleid 22, 29, 103, 104 ja 124 kohaldatakse selle seadustiku artikli 288 lõike 2 kohaselt siiski alles alates 1. maist 2016.

6 Liidu tolliseadustiku artikli 22 „Taotluse alusel tehtavad otsused" lõike 6 esimeses lõigus on sätestatud:

„Enne sellise otsuse tegemist, mis võib kahjustada taotlejat, peab toll esitama oma otsuse aluseks olevad põhjendused taotlejale, kellele antakse võimalus väljendada oma seisukoht ettenähtud ajavahemiku jooksul alates kuupäevast, mil ta need põhjendused kätte saab või mil need loetakse kättesaaduks. Pärast kõnealuse ajavahemiku lõppemist tehakse otsus taotlejale asjakohases vormis teatavaks."

7 Nimetatud seadustiku artiklis 29 „Eelneva taotluseta tehtavad otsused“ on ette nähtud:

„Artikli 22 lõigete 4, 5, 6 ja 7, artikli 23 lõike 3 ning artiklite 26, 27 ja 28 sätteid kohaldatakse ka nende otsuste suhtes, mis toll on teinud ilma asjaomase isiku eelneva taotluseta, välja arvatud juhul, kui toll tegutseb kohtuorganina.“

8 Tolliseadustiku artikli 103 „Tollivõlaga seotud piirangud“ lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Ühestki tollivõlast ei teatata võlgnikule pärast tollivõla tekkimise kuupäevale järgneva kolmeaastase perioodi lõppu.

2. Kui tollivõlg tekib sellise toimingu tagajärjel, mille alusel võis selle toimingu tegemise ajal algatada kriminaalasja, pikendatakse lõikes 1 sätestatud kolmeaastast tähtaega kooskõlas siseriiklike õigusaktidega minimaalselt viie aastani ja maksimaalselt kümne aastani.

3. Lõigetes 1 ja 2 ette nähtud tähtajad peatatakse, kui:

a) kooskõlas artikliga 44 esitatakse kaebus, siis tähtaeg peatub alates kaebuse esitamise kuupäevast kaebuse menetlemise ajaks; või

b) toll on kooskõlas artikli 22 lõikega 6 esitanud võlgnikule alused, mille põhjal ta kavatseb tollivõlast teatada, siis tähtaeg peatub alates teate esitamise kuupäevast kuni sellise ajavahemiku lõpuni, mille jooksul antakse võlgnikule võimalus oma seisukoha esitamiseks.“

9 Liidu tolliseadustiku artikli 104 „Arvestuskande tegemine“ lõikes 2 on sätestatud:

„Tollil ei ole vaja teha arvestuskannet impordi- või eksporditollimaksu summa kohta, mis vastavalt artiklile 103 vastab tollivõlale, millest ei saa enam võlgnikule teatada.“

10 Selle seadustiku artikli 124 „Lõppemine“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Ilma et see piiraks tollivõlale vastava impordi- või eksporditollimaksu summa sissenõudmata jätmist käsitlevate kehtivate sätete kohaldamist, kui võlgniku maksevõimetus on kohtulikult tuvastatud, lõpeb impordil või ekspordil tekkiv tollivõlg mis tahes järgmisel viisil:

a) kui võlgnikule ei ole kooskõlas artikliga 103 enam võimalik tollivõlast teatada;

[…]“.

Delegeeritud määrus (EL) 2015/2446

11 Komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määruse (EL) 2015/2446, millega täiendatakse määrust nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT 2015, L 343, lk 1), artikli 8 „Isikute ärakuulamise ajavahemik“, mis käsitleb liidu tolliseadustiku artikli 22 lõiget 6, näeb lõikes 1 ette:

„Taotleja peab esitama oma seisukoha otsuse kohta, mis võib teda negatiivselt mõjutada, 30 päeva jooksul.“

12 Vastavalt delegeeritud määruse, mis jõustus 18. jaanuaril 2016, artiklile 256 kohaldatakse seda alates 1. maist 2016.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 Jumbocarry esitas 4. juulil 2013 portselani sisaldava kaubapartii vabasse ringlusse lubamiseks deklaratsiooni, märkides päritoluriigiks Bangladeshi. Sel ajal kehtinud õigusnormide kohaselt lubati see kaup vabasse ringlusse 0% tollimaksumääraga.

14 Kuna kontrollide käigus tuvastati, et päritolusertifikaat oli võltsitud, teatas pädev toll 1. juuni 2016. aasta kirjaga vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 22 lõike 6 esimesele lõigule Jumbocarryle, et viimasel on tekkinud tollivõlg hariliku 12% määraga ning et tollil on kavatsus vastavad tollimaksud sisse nõuda. Samas kirjas täpsustas ta, et Jumbocarryl on delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 8 alusel aega 30 päeva selle kohta oma seisukoha esitamiseks.

15 Tollivõlast, mis tekkis 4. juulil 2013, teatati Jumbocarryle 18. juulil 2016 maksuotsusega.

16 Jumbocarry, leides, et tollivõlg oli talle maksuotsuse teatavaks tegemise kuupäevaks aegunud, esitas selle otsuse peale vaide, kuid kuna pädev toll rahuldas vaide vaid osaliselt, esitas ta seejärel kaebuse rechtbank Noord-Hollandile (Põhja-Hollandi provintsi esimese astme kohus, Madalmaad). Kuna see kohus tema kaebuse rahuldas ja viimase otsus jäi Gerechtshof Amsterdami (Amsterdami apellatsioonikohus, Madalmaad) 27. veebruari 2018. aasta otsusega muutmata, esitas rahanduse riigisekretär kassatsioonkaebuse Hoge Raad der Nederlandenile (Madalmaade kõrgeim kohus).

17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi sellega seoses, millised ajalised tagajärjed on liidu tolliseadustiku artikli 22 lõike 6 – koostoimes selle seadustiku artikliga 29 ja artikli 104 lõikega 2 – ning tolliseadustiku artikli 124 lõike 1 punkti a – koostoimes sama seadustiku artikli 103 lõikega 3 – kehtestamisel ja ta soovib eelkõige teada, kas põhikohtuasja vaidlus kuulub nende sätete kohaldamisalasse.

18 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et need sätted, mis näevad põhjenduste esitamise korral ette aegumistähtaja peatumise, ei kehtinud kuupäeval, mil tekkis põhikohtuasjas kõne all olev tollivõlg, ning lisab, et sel ajal kehtinud ühenduse tolliseadustikust tulenev õiguslik regulatsioon sellist peatumist ei sätestanud. Mõistagi võib nendele küsimustele vastamiseks osutuda asjakohaseks tõsiasi, et uue õiguskorra jõustumise kuupäeval, st 1. mail 2016, ei olnud põhikohtuasjas kõne all olev tollivõlg veel aegunud. Põhikohtuasjas selle uue korra kohaldamine võib aga minna vastuollu õiguskindluse põhimõtte ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei võimalda Euroopa Kohtu praktika ilma igasuguse põhjendatud kahtluseta järeldada, kas sätet, mis samamoodi liidu tolliseadustiku artikli 103 lõikega 3 näeb ette aegumistähtaja peatumise, tuleb pidada materiaalõigusnormiks või menetlusnormiks. Kui tegemist peaks olema materiaalõigusnormiga, siis leiab see kohus, et ühenduse tolliseadustiku artikli 221 lõige 3 jääb kohaldatavaks tollivõla suhtes, mis tekkis enne 1. maid 2016, mistõttu aegub niisugune tollivõlg kolme aasta möödumisel selle tekkimisest.

20 Lisaks on võimalik väita, et liidu tolliseadustiku artikli 22 lõike 6 kohaldamine alates 1. maist 2016 algatatud sissenõudmismenetlustele ei sõltu tollivõla aegumist käsitlevatest normidest. Kuigi toll on alates 1. maist 2016 kohustatud järgima selle seadustiku artikli 22 lõiget 6 kõikidel sissenõudmise juhtudel, ei tähendaks see sellest väitest tulenevalt tingimata, et liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkt b on kõikidel juhtudel kohaldatav. Käsitletaval juhul järeldub sellest, et kuna toll pidi järgima tolliseadustiku artikli 22 lõiget 6 ja kuna tolliseadustiku artikli 103 lõige 3 ei olnud kohaldatav, ei saanud pädev toll seetõttu enam tollivõlast teatada 18. juulil 2016.

21 Teiselt poolt rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et samuti on võimalik väita, et liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 kehtestamise eesmärk oli see, et tolliseadustiku artikli 22 lõige 6, artikli 103 lõike 3 punkt b, artikli 104 lõige 2 ja artikli 124 lõike 1 punkt a muutuvad nende seotuse

tõttu kohaldatavaks samal kuupäeval ehk 1. mail 2016. Sellest kuupäevast alates peab tolliseadustiku artikli 104 lõike 2 alusel toll, kes teeb tollivõlast tuleneva maksusumma kohta arvestuskande, kohaldama selle seadustiku artiklit 103.

22 Neil asjaoludel otsustas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 algus ja punkt b ning artikli 124 lõike 1 algus ja punkt a on kohaldatavad tollivõlale, mis tekkis enne 1. maid 2016 ja mille aegumistähtaeg ei olnud sellel kuupäeval veel möödunud?

2. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, siis kas niisugune kohaldamine on vastuolus õiguskindluse põhimõtte või õiguspärase ootuse põhimõttega?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

23 Nende kahe küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkti b ja artikli 124 lõike 1 punkti a koostoimes õiguskindluse põhimõtte ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et need on kohaldatavad enne 1. maid 2016 tekkinud tollivõlale, mis ei ole sel kuupäeval veel aegunud.

24 Esmalt nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjas kõne all olev tollivõlg tekkis 4. juulil 2013, mil Jumbocarry esitas kaubapartii vabasse ringlusse lubamiseks päritolusertifikaadi, mis hiljem osutus võltsituks.

25 Sellega seoses teavitas pädev tolliasutus kõigepealt liidu tolliseadustiku artikli 22 lõike 6 alusel koostoimes artikliga 29 Jumbocarryt põhjustest, miks ta kavatseb tema kohta maksuotsuse teha, ning andis talle võimaluse esitada oma seisukoht delegeeritud määruse 2015/2446 artiklis 8 ette nähtud 30 päeva jooksul. See teave esitati 1. juunil 2016, st kuupäeval, mis on hilisem liidu tolliseadustikuga ühenduse tolliseadustiku 1. mail 2016 kehtetuks tunnistamisest, kuid igal juhul enne ühenduse tolliseadustiku artikli 221 lõikes 3 ette nähtud kolmeaastase aegumistähtaja möödumist 4. juulil 2016.

26 Seejärel teatas pädev tolliasutus 18. juulil 2016 tollivõlast, tuginedes asjaolule, et vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punktile b peatas tolliseadustiku artikli 22 lõikes 6 nimetatud teave kolmeaastase aegumistähtaja kuni Jumbocarryle oma seisukoha esitamiseks antud tähtaja möödumiseni.

27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas käesoleval juhul oli kohaldatav liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkt b ja kas jaatava vastuse korral oli aegumistähtaja peatumine kooskõlas õiguskindluse põhimõtte ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega, kuna ühenduse tolliseadustik, mis kehtis põhikohtuasjas käsitletava tollivõla tekkimise ajal, ei näinud aegumistähtaja sellist peatumist ette.

28 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kohaldatakse menetlusõiguse norme üldiselt alates päevast, mil need jõustuvad, erinevalt materiaalõiguse normidest, mida tõlgendatakse tavaliselt nii, et need on enne nende jõustumist tekkinud olukordade suhtes kohaldatavad üksnes siis, kui selline võimalus nähtub selgelt nende sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest (7. novembri 2018. aasta kohtuotsus O’Brien, C-432/17, EU:C:2018:879, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Tuleb lisada, et uus õigusnorm on kohaldatav alates selle õigusakti jõustumisest, milles norm sisaldub, ja seda ei kohaldata varasema õigusakti kehtivusajal tekkinud ja lõplikult väljakujunenud õiguslikele olukordadele; õigusnormi kohaldatakse nende olukordade tulevikus tekkivate tagajärgede suhtes ja ka

uute õiguslike olukordade suhtes. Teisiti on üksnes siis, kui uue õigusnormiga kaasnevad erisätted, mis määravad konkreetselt kindlaks selle ajalise kohaldamise tingimused, kui õigusaktide tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttest ei tulene teisiti (vt selle kohta 7. novembri 2018. aasta kohtuotsus O'Brien, C-432/17, EU:C:2018:879, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Esiteks, mis puudutab liidu tolliseadustiku artiklis 29 koostoimes artikli 22 lõikega 6 nüüd ette nähtud eelneva teavitamise kohustust, siis tuleb tõdeda, et see kujutab endast menetlusnormi, mis rakendab huvitatud isiku õigust olla ära kuulatud enne tema suhtes ebasoodsa otsuse vastuvõtmist.

31 Nimelt on kaitseõiguste tagamine väljakujunenud kohtupraktika kohaselt liidu õiguse üks aluspõhimõte ja õigus olla ära kuulatud kõigis menetlustes on osa sellest aluspõhimõttest. Selle põhimõtte kohaselt, mida tuleb kohaldada, kui haldusasutus kavatseb teha isiku suhtes talle ebasoodsa otsuse, tuleb niisuguste otsuste adressaatidele, kelle huve otsused märkimisväärselt mõjutavad, anda tegelik võimalus nende asjaolude suhtes oma seisukoha esitamiseks, millega haldusasutus oma otsust põhjendada kavatseb (20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Prequ' Italia, C-276/16, EU:C:2017:1010, punktid 45 ja 46 ning seal viidatud kohtupraktika).

32 Lisaks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et aegumistähtaja katkemise eesmärgil tollimaksu summast võlgnikule teatamise korra kindlaksmääramine on menetluskord (vt selle kohta 10. juuli 2019. aasta kohtuotsus CEVA Freight Holland, C-249/18, EU:C:2019:587, punkt 46).

33 Seega tuleb tõdeda, et alates 1. maist 2016, mil liidu tolliseadustiku artikli 22 lõiget 6 ja artiklit 29 hakati kohaldama, olid liikmesriikide pädevad asutused kohustatud järgima nendes sätetes ette nähtud eelneva teavitamise kohustust, nagu see oli põhikohtuasjas.

34 Teiseks, mis puudutab liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punktis b ette nähtud kolmeaastase aegumistähtaja peatumist, siis tuleb meenutada, et selle sätte toimel pikeneb tolliseadustiku artikli 22 lõike 6 alusel põhjendustest teatamise korral aegumistähtaeg, mis vastab võlgnikule tema seisukohtade esitamiseks antud tähtajale, kuna vastavalt delegeeritud määruse 2015/2446 artikli 8 lõikele 1 on see ajavahemik 30 päeva.

35 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on sedastanud, et ühenduse tolliseadustiku artikli 221 lõige 3, mis nägi ette, et tollivõlg selles sättes ette nähtud kolmeaastase tähtaja möödumisel aegub, kehtestas materiaalõigusnormi (vt selle kohta 23. veebruari 2006. aasta kohtuotsus Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, punkt 41). Ent selline järeldus on ülekantav liidu tolliseadustiku artikli 103 lõikele 1, kuna viimati nimetatud sätte sõnastus ja ulatus on sisuliselt identne esimesena nimetatud sättega. Samuti tuleb tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkti b, mis näeb ette tollivõla aegumistähtaja pikendamise tolliseadustiku artikli 22 lõikes 6 nimetatud põhjuste teatamise korral, käsitada materiaalõigusnormi kehtestavana.

36 Järelikult, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 28–29 viidatud kohtupraktikast, ei saa liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkti b kohaldada õiguslikele olukordadele, mis on tekkinud ja lõplikult välja kujunenud ühenduse tolliseadustiku kehtivusajal, välja arvatud juhul, kui liidu tolliseadustiku sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest nähtub selgelt, et seda sätet tuleb sellistes olukordades kohe kohaldada.

37 Praegusel juhul nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 25, et kuupäeval, mil liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkt b muutus kohaldatavaks, st 1. mail 2016, ei olnud põhikohtuasjas kõne all olev tollivõlg veel aegunud ega lõppenud.

38 Seega tuleb tõdeda, et sel kuupäeval ei olnud Jumbocarry õiguslik olukord seoses tollivõla aegumisega lõplikult välja kujunenud hoolimata asjaolust, et tollivõlg tekkis ühenduse tolliseadustiku kehtivuse ajal.

39 Järelikult võis liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkti b kohaldada Jumbocarry olukorra tulevikus tekkivate tagajärgede suhtes, milleks on tema tollivõla aegumine ja lõppemine.

40 Lisaks, mis puudutab liidu tolliseadustiku artikli 22 lõike 6 – koostoimes selle seadustiku artikliga 29 – ja artikli 103 lõike 3 vahelist suhet, siis tuleb lisada, et need menetlusnormid ja materiaalõigusnormid moodustavad jagamatu terviku, mille konkreetseid elemente ei saa ajalise mõju osas eraldi käsitleda. Oluline on nimelt tagada liidu tollialaste õigusaktide järjekindel ja ühetaoline kohaldamine (vt analoogia alusel 26. märtsi 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Sellega seoses oli liidu seadusandja eesmärk samal ajal kehtestada liidu tolliseadustiku artikli 22 lõikes 6 – koostoimes selle artikliga 29 – eelneva teavitamise kohustus ning näha tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punktis b ette selle teavitamisega kaasnev aegumistähtaja peatumine.

42 Nagu Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu sisuliselt märgivad, oli nende sätete samaaegse kohaldamise eesmärk tasakaalustada kahte eesmärki: ühelt poolt liidu finantshuvide kaitse ja teiselt poolt võlgniku kaitse tema kaitseõiguste seisukohast.

43 Nii nähtub raportist ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (Euroopa Parlamendi siseturu- ja tarbijakaitse komisjoni 26. veebruari 2013. aasta istungidokument A7-0006/2013, lk 46, muudatusettepanek nr 62), mis on liidu tolliseadustiku aluseks, et selle seadustiku artikli 103 lõike 3 punkt b lisati pärast parlamendi muudatusettepanekut, milles oli täpsustatud, et „[s]ee muudatus on vajalik, et kaitsta nii traditsiooniliste omavahendite kui ka riiklike vahenditega seonduvaid finantshuve juhul, kui kaalul on tollivõla sissenõudmine“. Selles dokumendis on eelkõige rõhutatud, et „see võib osutuda vajalikuks juhtudel, kus õigust ärakuulamisele tuleb rakendada ajaliselt vahetult enne selle perioodi lõppu, mil tollivõlast teavitamine on […] veel võimalik“.

44 Seega näib, et liidu seadusandja soovis liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punktis b ette nähtud peatamisnormi vastuvõtmisega reguleerida selliseid olukordi, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

45 Lisaks on selge, et sellele sättele ei ole lisatud ühtki erisätet, mis määraksid selle ajalise kohaldamise tingimused käesoleva kohtuotsuse punktis 29 viidatud kohtupraktika tähenduses kindlaks teisiti.

46 Lõpuks, mis puudutab õiguskindluse põhimõtet, siis on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et üldjuhul on liikmesriikidel lubatud pikendada aegumistähtaegu, kui asjaomased teod ei ole veel aegunud (vt selle kohta 2. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, punkt 73 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Seega ei saa asuda seisukohale, et liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punktis b ette nähtud tollivõla aegumistähtaja peatumise reegli kohaldamine ja selle seadustiku artikli 22 lõikes 6 ette nähtud menetlusnormi kohaldamine koostoimes nimetatud seadustiku artikliga 29 rikub õiguskindluse põhimõtet ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet.

48 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab õiguskindluse põhimõte, millega kaasneb õiguspärase ootuse kaitse põhimõte, esiteks seda, et õiguslik regulatsioon oleks selge ja täpne, ning teiseks seda, et selle kohaldamine oleks tema subjektidele ettenähtav, eelkõige siis, kui need normid võivad üksikisikute ja äriühingute jaoks kaasa tuua ebasoodsaid tagajärgi. Nimetatud põhimõte nõuab esmajoones seda, et liidu õigusnormid peavad võimaldama puudutatud isikutel täpselt teada oma kohustuste ulatust, mida need õigusnormid neile ette näevad, ja neil isikutel peab olema võimalik selgelt teada oma õigusi ja kohustusi ning toimida neile vastavalt (15. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) jt, C-798/18 ja C-799/18, EU:C:2021:280, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 91 märkis, ei toonud aegumistähtaja peatumise sõnaselge kehtestamine liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkti b alusel tegelikult kaasa muudatusi võrreldes varasema õigusliku olukorraga, vaid pigem vastas vajadusele lisada haldusasutustel lasuvale kohustusele kindlust, mis vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 31 viidatud Euroopa Kohtu praktikale kehtis juba ühenduse tolliseadustiku alusel.

50 Igal juhul ei sisalda – nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 88 – õiguskindluse põhimõte ega õiguspärase ootuse põhimõte, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus tugineb, kohustust säilitada õiguskord aja jooksul muutumatuna. Lisaks ei saa ettevõtjatel olla põhjendatult õiguspärast ootust kehtiva olukorra säilimise suhtes, kuna liidu institutsioonid võivad oma kaalutlusõigust kasutades seda olukorda muuta (26. juuni 2012. aasta kohtuotsus Poola *vs*. komisjon, C-335/09 P, EU:C:2012:385, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et liidu tolliseadustiku artikli 103 lõike 3 punkti b ja artikli 124 lõike 1 punkti a koostoimes õiguskindluse põhimõtte ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et need on kohaldatavad enne 1. maid 2016 tekkinud tollivõlale, mis ei ole sellel kuupäeval veel aegunud.

Kohtukulud

52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik, artikli 103 lõike 3 punkti b ja artikli 124 lõike 1 punkti a koostoimes õiguskindluse põhimõtte ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et need on kohaldatavad enne 1. maid 2016 tekkinud tollivõlale, mis ei ole sellel kuupäeval veel aegunud.

Allkirjad